

374

Stupeň utajení ZRУSEN dle § 22, odst. 4, zák. č. 412/2005 Sb., dne 12.5.2006

A-003473/17-74

29. prosince 1974

ODBOR 17

~~Příloha~~

Výtisk č. 41

Souhrnná informace rozvědky

Informace o vnitřní situaci a neprátelské činnosti tzv.
Světového kongresu Slováků proti ČSSR

MESIČEK

Za správnost:
pplk. J. ZAJÍC v.r.

Počet listů: 1^a

Souhrnná informace rozvědky č. 34

Informace o vnitřní situaci a nepřátelské činnosti tzv. Světového kongresu Slováků proti ČSSR

V červnu 1975 se má v Římě sejít IV. generální shromáždění tzv. Světového kongresu Slováků střechové organizace slovenských separatistických seskupení. Řím jako místo proponované manifestace "práva" Slováků na samostatný stát nebyl vybrán náhodně - organizátoři chtějí vytěžit maximum ze skutečnosti, že papežem vyhlášený "svatý rok 1975" již sám o sobě přiláká do místa zasedání tisíce Slováků ze západních zemí. Cílem informace je podat průřez činností SKS v období od posledního generálního shromáždění a zabývat se okolnostmi, které v současné době ovlivňují přípravy římského zasedání.

Poslední generální shromáždění Světového kongresu Slováků - konané v červnu v roce 1973 v Chicagu, dalo základní orientaci a zaměření k praktické činnosti této separatistické organizace. Obsah závěrečné resoluce jasně odrážel stoupající vliv vyloženě ludáckých a fašizujících živlů, které do jejího textu prosadily za hlavní cíl existence SKS "boj za samostatnost Slovenska", za vytvoření státu, který by byl vybudován na "nekomunistických základech". K dosažení tohoto strategického cíle byla v Chicagu přijata řada konkrétních rozhodnutí pro nadcházející období. Byl m.j. vytčen úkol zajistit větší vliv SKS ve slovenských emigrantských a krajanských organizacích se záměrem stát se koordinátorem jejich protičeskoslovenské a protikomunistické aktivity, zejména v západních sdělovacích prostředcích. Velký důraz byl rovněž položen na přímé ideodiverzní pronikání na Slovensko, k němuž má být využíváno zejména existujících kanálů kněžské emig-

- 2 -

race. Na zasedání byly také přijaty návrhy na navázání těsnějších kontaktů s oficiálními místy na Západě a na získání výraznějšího postavení v rámci mechanismu západních ideodiverzních center.

Realizaci vytčených úkolů bylo kongresem pověřeno předsednictvo SKS a jednotlivé specialisované odbory (pracovní komise).

Snahy o aktivizaci činnosti SKS ve smyslu uvedených zásad se začínají výraznější projevovat od léta minulého roku. Jsou však opětovně doprovázeny jevy, které dokumentují, že možnosti separatistů splnit vytčené cíle jsou v mnoha směrech z objektivních i subjektivních důvodů omezené.

Tak např. již na prvním zasedání nově zvoleného předsednictva SKS v srpnu 1973 bylo konstatováno, že SKS jako celek nemá dostatek finančních prostředků a že je i nadále v podstatě závislý na podpoře svého předsedy, kanadského průmyslníka Štefana ROMANA. Výše členských příspěvků a zejména jejich placení bylo označeno za nedostačující. K problémům finančního zabezpečení činnosti SKS se jeho předsednictvo vrátilo během letošního roku na svých jednáních ještě několikrát. Z jeho podnětu byla zorganizována akce "Slováci sobě", jejímž nosným mottem bylo vyhlášeno heslo, že každý "rodověrný Slovák" má morální povinnost finančně podpořit činnost SKS a přispět sumou alespoň deseti dolarů.

Hodnocení dosavadního průběhu akce, které předsednictvo provedlo na podzim letošního roku, avšak ukázalo, že představy organizátorů (především generálního tajemníka SKS TOTHa) nebyly zdaleka splněny. Tuto skutečnost nezlepšila ani tzv. tax exemption (zproštění povinnosti platit z určitého příjmu daně),

- 3 -

která byla na dary poskytnuté SKS povolena vládními místy v USA.

Tato těživá finanční situace objektivně nahrává ROMANovi neboť prakticky dokumentuje fakt, že bez jeho finanční podpory by se SKS vlastními silami ve své dnešní podobě vůbec neudržel při životě.

Otázky peněz jsou v rámci SKS jedním z hlavních zdrojů osobních sporů mezi jeho vedoucími představiteli, kterých ROMAN mnohdy bezohledně využívá k prosazování svých osobních představ o provádění jednotlivých akcí.

V hodnoceném období se vedení SKS nepodařilo podstatněji rozšířit členskou základnu organizace a to i přes rozsáhlé náborové akce prováděné na stránkách slovenských emigrantských tiskovin. Do určité míry se však podařilo prohloubit dotyk na jednotlivé představitele slovenkých emigrantských organizací v západní Evropě, v USA a v Kanadě. Projevilo se to především ve vytvoření tzv. koordinačních výborů SKS pro USA (v čele stojí americký biskup slovenského původu GRUTKA) a pro západní Evropu v čele s. dr. FRAXATOREm, vydavatelem časopisu Horizont ze Švýcarska.

Postavení SKS na Západě s plány na organizování nepřátelských akcí proti ČSSR

Poslední generální shromáždění SKS v Chicagu stanovilo za jeden z důležitých cílů dosáhnout také vlivnějšího postavení SKS na mezinárodně politické scéně. Prostředkem k tomu se měl stát komplex ideodiverzních akcí, které měly vzbudit pozornost nejenom sdělovacích prostředků na Západě, ale především získat pro platformu programu SKS vlivné osobnosti politického živo-

- 4 -

ta. Tato snaha SKS se však setkává až na některé výjimky jen s velmi rezervovanou odezvou.

Tuto skutečnost prokázala např. na jaře t.r. akce, organizovaná v NSR z pověření předsednictva SKS redaktorem časopisu ČERNÁKOV ODKAZ GREINERem, který rozesílal na adresy politických činitelů v NSR materiály vysvětlující cíle a program SKS a žádal příjemce o sdělení stanoviska k obsahu materiálů. Odpočí, pokud vůbec došly, byly naprostě nezávazné; pouze někteří politici CDU/CSU vyjádřili slovenským separatistům "své pozdravy".

Vc Spojených státech u Kanadě vyjadřují separatistům při různých příležitostech trvalou podporu vlastně jenom kongresmani, kteří mají z volebních důvodů zájem na udržení svého postavení u řadových emigrantů a krajanů. Jedná se však většinou o pouhá pozdravná poselství nebo zdravice, pronášené při příležitostech různých slovenských krajských festivalů, za nichž nenásledují ze strany těchto politiků žádné praktické kroky k prosazování ideje SKS na rozhodujících místech administrativy.

Vedení SKS se tuto situaci nyní snaží řešit získáním nejších osobních kontaktů na důležité činitele v USA (např. pracovníky předsednictva Národního republikánského výboru, Rady etnických skupin a pracovních výborů Kongresu).

Za nejvýznamnější akci v rámci tohoto úsilí je nutno považovat vystoupení místopředsedy SKS E. LOEBLA na dvou seminářích v lednu 1974 o mezinárodní politice, uspořádané pro vybrané americké senátory, které zajistil ROMAN prostřednictvím bývalého generálního konzula USA v Bratislavě, dnes amerického senátora PELLA. Vedle PELLA byli na seminářích m.j. přítomni senátoři

GAYDOSH z Pennsylvanic a HUMPHREY z Minnesota.

Na prvním semináři LOEBL hovořil o možných krocích Spojených států a Západu vůbec na "obranu práv malých národů". Řekl, že v případě Československa "tématika srpna 1968" již není aktuální pro veřejnost v kapitalistických státech. Radil, aby se z taktického hlediska upustilo od separátních antikomunistických a zejména protisovětských akcí, ale aby došlo k jejich koordinaci v rámci širších spojeneckých kampaní Západu. Podle mínění LOEBLa by takové kampaně v samotných Spojených státech měly zejména poukazovat na "nebezpečí ze strany SSSR, které ohrožuje USA politicky i hospodářsky."

Na druhém setkání s americkými senátory přednesl LOEBL referát na téma "Zahraniční politika Spojených států z pohledu Východu". V tomto materiálu se LOEBL snažil dokazovat, že zahraniční politika USA nedostatečně oceňuje globální a dlouhodobé cíle Sovětského svazu. Argumentoval, že "tomuto dlouhodobému náporu" SSSR se USA snaží čelit jen dílčími a taktickými opatřeními. LOEBL zdůraznil, že polud tento trend bude pokračovat, Spojené státy ztratí své vůdčí postavení ve světě ve prospěch SSSR.

Sovětskou politiku k zemím západní Evropy označil LOEBL za sovětský pokus "připoutat tyto země k SSSR na základě výhodných hospodářských smluv", a prosadit zjemnělou formu finlandizace západní Evropy. V této souvislosti podtrhl, že cílem Sovětského svazu je zde hlavně vyloučení vlivu USA. Dále se snažil dokazovat, že SSSR využívá atmosféry zmírňování napětí k posílení svého vlivu v krizových oblastech a že používá energetické krize na Západě k jeho věstrannému oslabení. Arabské státy v tomto ohledu LOEBL označuje za nástroj Sovětského svazu, který tlačí na zvyšování cen nafty.

LOEBL vychází z téze, že v současné mezinárodní situaci mír není cílem a válka není možností a proto je důležité, kdo vyhraje mír. V této souvislosti pak kritizuje vedoucí činitele USA z neschopnosti myslit v pojmoch dlouhodobé strategie, odsuzuje, že se spoléhají jen na určitý druh mocenské hry, tak jak se vyvinula v minulém století.

Za téměř jediný trumf zahraniční politiky USA s dalekosáhlým významem počítá LOEBL sblížení s Čínou. A to hlavně proto, že čínsko-americké prohlášení uznává princip sebeurčení národů, který se mohl stát základem strategických cílů zahraniční politiky USA. "Filosofie sebeurčení" by podle LOEBLa získala podporu ČLR, SFRJ, RSR a většiny členů OSN; zvýšila by prestiž USA a SSSR by se mohl dostat do izolace. Alternativou vůči současné koncepci uvolňování napětí by mohlo být znížování napětí založené na Chartě OSN, principu sebeurčení a "uplatnění humanitních hodnot v mezinárodních vztazích".

Kalkuluje s možností vyvolání rozporů v MKH, Socialistické soustavě a nakonec i v samostatném SSSR. Každopádně však různými prostředky usiluje o navázání pozitivního rozvoje styku mezi SSSR a USA, celkového pozitivního vývoje ve světě a v neposlední řadě také vývoje v ČSSR.

V Německé spolkové republice se slovenští separatisté zaměřují především na kruhy CDU/CSU, odkud zisávají podle našich poznatků i určitou finanční podporu.

Pomoci dotyku na Vatikán cíce vedení SKS působit nepřímo i na situaci v ČSSR. Požaduje např., aby vatikánští zástupci při jednáních s ČSSR požadovali vytvoření samostatné slovenské církevní provincie, kterou povyšují na symbol slovenské národní svébytnosti. Dotyk na Vatikán obstarávají členové SKS, bis-

- 7 -

kupové slovenského původu GRUTTA, RUSNAK (Kanada) a sám ROMAN, především prostřednictvím svého starého známého kardinála BAGGIO.

Součástí taktiky rozšiřování kontaktů SKS je i snaha vytvářet si větší přístup do sdělovacích prostředků Západu, hlavně do Hlasu Ameriky, BBC, RSE Mnichov a soukromých rozhlasových stanic v USA a Kanadě.

Větší úlohu chtě SKS hrát i v poměru k emigrantským organizacím z dalších socialistických států - zejména z SSSR a MDR. V poslední době se snaží přiblížit i k židovským organizacím v různých západních zemích a k některým izraelským institucím (např. universita v Jerusalémě), i za tu cenu, že bude muset vystoupit s určitým kritickým hodnocením "řešení" židovské otázky na Slovensku v průběhu 2. světové války.

Snahy o zapojení do globálních antikomunistických akcí Západu proti ZST dokumentuje rovněž úsilí vedoucích funkcionářů SKS o navázání přímých kontaktů se SOLŽENICYNEM, s cílem získat ho pro vystoupení na fóru zasedání SKS v Římě. Vedle toho slovenské emigrantské vydavatelství ve Švýcarsku FOLANA (které řídí zmíněný dr. BRAXATOV) připravuje vydání jeho knihy Soustroví Gulag, jehož finanční zabezpečení z velké části zajistil emigrantský biskup HNILIČKA. Větší část nákladu knihy má být zatím bliže neurčenými kanály distribuována na Slovensko.

K propagaci svého programu na Západě i k přímým ideodiverzitním polusům proti ČSSR se slovenští separatisté snažili využít letošních výročí 35 let od vzniku "slovenského státu", internacionální pomoci vojsk Varšavské smlouvy a 30 let od vzniku Slovenského národního povstání. U příležitosti prvního výročí došlo v USA a Kanadě k řadě veřejných "oslav", které byly

doprovázeny intenzivní separatištickou kampaní vedenou zejména po linií krajanských a emigrantských tiskovin. Při přiležitosti 21. srpna 1974 plánovalo vedení SKS řadu veřejných vystoupení slovenské emigrace v řadě amerických měst. Tyto akce však pro organizační potíže a zejména nezájem u amerických institucí nebyly realizovány. Zmíněných výročí hodlali funkcionáři SKS využít i k přímému ovlivňování slovenské veřejnosti měli zejména v úmyslu zasílat na Slovensko tiskoviny separatistického charakteru, v nichž by se hovořilo o kladech života v tzv. slovenskému státu, o "národním a hospodářském rozvoji" v něm apod. Jejich doprava měla být zajištěna kanály, které mají na Slovensku vybudovány slovenští jezuité v zahraničí, především jezuitské středisko v Cambridge v Kanadě (které mělo pomáhat i při technickém zajišťování akce) a přes kanál pátera Číka ve Vídni.

Ke koordinaci zmíněných ideologických opatření proti ČSSR byla při předsednictvu SKS vytvořena dokonce zvláštní ideodiverzní komise, do jejíhož čela byl postaven místopředseda SKS KIRSCHBAUM. Při hodnocení její činnosti na podzim letošního roku však muselo být předsednictvem konstatováno, že realizace předsevzetých operací proti ČSSR "naráží na řadu potíží finančního, organizačního a personálního charakteru".

Z hlediska dopadu na masu slovenských emigrantů v zahraničí i z dopadu na věřící na Slovensku lze tedy radále používat za nejúčenější "tradiční" politicko-náboženskou propagandu, kterou ve velkém rozsahu produkuje centra slovenské kněžské emigrace, a která byla v letošním roce navíc inspirována přípravou čs.-vatikánským jednání a jeho výsledky.

Dosavadní malá výslednost nepřátelských kampaní SKS proti ČSSR obrací pozornost vedoucích činitelů organizace k nad-

- 9 -

cházejícímu zasedání generálního shromáždění v Římě, od něhož očekávají, že přinese rozhodující zvrat v práci SKS a upevní jeho postavení jak mezi slovenskými emigrantskými seskupenými, tak především zvýší jeho popularitu u politických představitelů Západu.

Přípravy vedení SKS na IV. generální zasedání v Římě

Pro vedení SKS a především pro samotného ROMANA se stále více stává uskutečnění a obsah programu generálního zasedání v Římě prubířským kamenem jejich akceschopnosti a tím i vlivu osobní prestiže. Tento moment vystupuje do popředí zvlášť poté, co slovenští emigrantští kněží v Římě (soustředění převážně ve Slovenském ústavu CYRILA a METODA) na své schůzce v únoru t.r. vyjádřili nesouhlas s Římem jako místem konání generálního zasedání SKS v roce 1975. Toto negativní stanovisko zdůraznil jejich mluvčí Msgr. HRUŠOVSKÝ především tím, že podobná, vyloženě politicky orientovaná akce, by nebyla v souladu s posláním "svatého roku" (jehož hlavním heslem je "všeobecné usmíření"), že by v ČSSR mohla být vykládána jako zneužití "svatého roku" a v důsledku toho mít negativní dopad na vývoj relace ČSSR-Vatikán. Podle nařich poznatků přispěli k tomuto postoji představitelé slovenské kněžské emigrace v Římě značnou měrou pracovníci vatikánského státního sekretariátu, kteří slovenské kněze před aktivní účastí na přípravě zasedání varovali.

Nicméně na zasedání předsednictva SKS, konaném v květnu t.r. právě v Římě, ROMAN za pomocí jím do značné míry zkoumované katolické slovenské hierarchie (biskupů GRUTKY, RUGNÁKA, HNILIČI) s konečnou platností prosadil Řím za místo příštině zasedání. Přítomné kněze se snažil uchláchat tvrzením, že

- 10 -

jednal s "příslušními italskými a vatikánskými oficiálními místy" a že tato nemají proti konání kongresu žádných námitek.

ROMAN podle dostupných informací sice skutečně jednal ve Vatikaně i s tajemníkem Rady pro veřejné záležitosti církve CASAROLIM, který jeho přání

v Římě slíbil tlumočit papeži. Reakce papeže však byla velmi zdrženlivá, ne-li vůbec odmítavá s ironickým podtextem na adresu samotného ROMANA. Určitý příslib "morální podpory" však ROMAN a slovenští biskupové zřejmě našli u některých konzervativních členů římské kurie, kritiků vatikánské východní politiky, k nimž je nutno pořídit i známého kardinála BAGGIO.

Vztah vedení SKS k Vatikánu se vyhrotil i uveřejněním oficiálních vatikánských dokumentů z druhé světové války, když ve svazku "Svatá stolice a oběti války" vyšly v dubnu t.r. materiály o "řešení" židovské otázky na Slovensku v době tzv. slovenského státu. V dokumentech jsou ostře napadáni tehdejší vedoucí činitelé "státu" TISO, TUŁA, HACH a další za svůj aktivní podíl na celé akci. Na zasedání předniednictva SKS v Římě vzbudily tyto materiály velký rozruch, neboť jeho členové si dobře uvědomili, jaký dopad budou mít na světové veřejné mínění a jak přímo ohrožují jejich vlastní postavení a prestiž v očích informovaných západních kruhů. ROMAN a další charakterizovali uveřejnění těchto materiálů v současné době jako "ránu do zad" ze strany Vatikánu a označili je za výplod "sprosté politiky Vatikánu, která nahrává komunistickému režimu v ČSSR". Výsledkem debaty o této otázce bylo nakonec podeání protestu na vatikánský státní sekretariát, v němž se vatikánské hodnocení situace na Slovensku za II. světové války označuje za neobjektivní, a rozhodnutí pověřit některé členy SKS vypracováním "seriozního" rozboru problému a jeho pozdější předložení vatikánským místům.

- 11 -

Na uvedeném zasedání předsednictva rovněž ROMAN a některí další členové předsednictva tvrdě požadovali, aby byla Vatikánu zaslána petice se žádostí, aby při nadcházejících jednáních s vládou ČSSR důsledně prosazoval vytvoření samostatné slovenské provincie. Nakonec byl pověřen náboženský odbor SKS, aby k této záležitosti připravil potřebné podklady.

I přes tlak ze strany ROMANA a slovenských biskupů v zahraničí setrvávají kněží z SÚCM nadále na svém odmítavém stanovisku k zasedání SKS v Římě, což potvrdili naposled v říjnu t.r. Jejich setrvávání na tomto stanovisku je nutno hodnotit i jako výsledek zásahu čs. strany, neboť při jednání s Vatikánem, které se konalo v září t.r. v Římě, byla naši delegaci otázka úmyslu uspořádat zasedání SKS v rámci "svatého roku" nadhozena. Je zřejmé, že zejména CASAROLI vystupuje rozhodně proti uskutečnění p. dobného podniku a proti účasti slovenských emigrantských kněží na politických akcích, které s ním mají být spojeny. Na rozdíl od jmenovaných biskupů je slovenská kněžská emigrace v Římě v daleko větším rozsahu existenčně na Vatikánu přímo závislá a dá se tedy předpokládat, že jeho instrukce především z tchoto důvodu dodrží i v budoucnosti.

Předsednictvo SKS a zejména opět ROMAN však hodlají akci uskutečnit i přes odpor oficiálních vatikánských míst a kněžské emigrace v Římě, i za cenu, že "by to mělo znamenat vyhnání slovenských kněží v Římě do afrických misií".

Přípravy na zasedání jsou v SKS doprovázeny i dalšími třenicemi a prosazováním osobních ambicí, které se ovšem projevují vzhledem ke všeobecnému respektu z ROMANA skrytě. Jde především o snahy připravit půdu pro ovládnutí SKS v případě dochodu ROMANA, či na druhé straně o získání jeho větší

přízně a z toho plynoucích větších finančních subvencí.

Otázka odchodu ROMANA z funkce předsedy se stala aktuální před letošními parlamentními volbami do kanadského parlamentu, v nichž se ROMAN již podruhé pokoušel o zvolení. Předtím totiž prohlásil, že v případě úspěchu se funkce v SKS vzdá po generálním shromáždění 1975. Na základě jeho prohlášení došlo uvnitř SKS k formování seskupení, která si vytvořila za cíl SKS po dochodu ROMANA ovládnout. V USA např. skupina extrémních separatistů dr. PAUČO, vydavatel Slováka v Amerike, Ján HOLLÍ, člen plánovací komise SKS a komise pro ideodiverzní akce, dr. MIKULA, předseda finanční komise SKS a Ján BELLANSKÝ, funkcionář Slovenské ligy v Amerike a předseda dozorčího výboru SKS - se snaží ovládnout zmíněný koordinační výbor SKS pro USA s tím, že na tomto základě bude potom na zasedání v Římě požadovat větší vliv i v předsednictvu SKS. Počítá přitom s určitou podporou slovenských fraternalistických organizací v USA, které mají rovněž zájem na adekvátnějším podílu (vzhledem k počtu členstva a majetku) při řízení SKS.

Obdobné tendenze se objevily i v řadách slovenských separatistů v západní Evropě, jejichž hlavním cílem je přesunout těžiště práce SKS do Evropy. Argumentují zejména tím, že v případě odchodu ROMANA z funkce nemá SKS v USA a Kanadě vedení silných fraternalistických organizací s velkou tradicí /které mimoto zajišťují své členy i sociální/ naději na přežití. Ta tě skupina kalkulovala s tím, že by v Římě mohla prosadit kandidaturu dr. KRUŽLIÁKA (redaktora RSE Mnichov) do funkce předsedy.

Jak bylo řečeno, tyto plány chovají jednotlivé skupiny v tajnosti, neboť si jsou vědomy, že při jejich cílení by následovaly ze strany ROMANA vůči jejím představitelům reprezívní zásahy.

Přes uvedené rozpory a odlišné názory na obsazení funkcií v SKS, které jsou ostatní částí spekulativního charakteru, neboť ROMAN ve volbách v Kanadě opět propadl a otázka jeho odstoupení je nyní zřejmě přímo závislá na úspěchu či neúspěchu zasedání generálního shromáždění v Římě, pokračujejí organizační přípravy plným tempem. Byl vytvořen přípravný výbor, v jehož čele je dr. FIALA z NSR, předsednictvem SKS byl v září 1974 projednán i předběžný návrh programu, který má obsahovat zejména následující části: náboženskou (zahrnující přijetí u pařeže, ovšem pod hlavíčkou "Slováků žijících v zahraničí", nikoliv členů SKS) a časově umístěnou den před zahájením kongresu, kulturní (umělecká ukádání a konference o slovenské kultuře) a vlastní politicko-organizační období zasedání. Zde jsou zatím stanoveny pouze organizační otázky, které budou projednávány, jako např. stanovy, přípravky apod. Pokud jde o politické akce, nebylo zatím v jejich obsahu ani některých rozhodnuto.

Všechny uvedené otázky jsou zatím stálé ve stádiu projednávání dá se říci, že do osudu jde lépe organizační zařízení na vlastní organizace zasedání (doprava účastníků, jejich ubytování v Římě apod.) a publicita celé akce ve slovenských emigrantských tiskovinách, než vlastní program. S konečnou plností má být přesný program a jeho obsah stanoven při jednání předsednictva SKS v únoru 1975.

Závěr:

Přes uvedené vnitřní rozpory v SKS lze předpokládat, že k uskutečnění generálního zasedání SKS v roce 1975 v Římě dojde. Vedení SKS si přes odpor vatikánských míst a kněžské emigrace nechce nechat ujít příležitost využít vztížho soustředění slovenských krajanů a emigrantů v Římě k demonstraci "tíži-

- 14 -

vé situace v ČSSR" a pokusit se o získání podpory pro svůj program. Do jaké míry bude tato akce z jejich hlediska úspěšná, bude záležet i na tom, zda se podaří získat podporu některých osobností západního světa k záměrům SKS. Z hlediska zájmu ČSSR je třeba pokračovat v tlaku na Vatikán, aby se od této separatistické manifestace nadál distancoval a svým vlivem na kněžskou emigraci její dopad omezil.